

OLIV TA`LIMDA KREDIT-MODUL TIZIMINI YO`LGA QO`YISHNING AFZALLIKLARI

Mamatqulova Nilufar Boyzoq qizi

Andijon qishloq xo'jaligi va agrotexnologiyalar insituti O'zbek tili pedagogika va jismoniy
madaniyat kafedrasida o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7931047>

Annotatsiya. Mazkur maqola oliy ta`lim tizimiga kredit-modul tizimini joriy etishning bir qator afzal tomonlarini muhokama etishga hamda xorijiy tizimlar bilan qiyosiy o`rganishga bag`ishlanadi.

Kalit so`zlar: kredit-modul tizimi, oliy ta`lim, qiyoslash, metod.

KIRISH

Kredit-modul tizimi oliy ta'lim muassasalariga moslashuvchan va ko`nikuvchan tizimni taklif etadi, bu esa talabalar muvaffaqiyatini, shuningdek, akademik innovatsiyalarni va kelgusi faoliyatga tayyorgarlikni rag'batlantiradi. Kredit-modul tizimi ta'lim olish yo'lidagi to'siqlarni minimallashtirishga xizmat qiladi va uzluksiz ta'lim va kasbiy o'sishni qo'llab-quvvatlaydi.

ASOSIY QISM

Bu tizim tomonidan kreditni o'tkazish va tan olishni osonlashtirish orqali amalga oshiriladi. Oliy ta'limda kredit-modul tizimidan foydalanishning bir qancha afzalliklari bor:

1. **Moslashuvchanlik:** Kredit-modul tizimi talabalarga o'qish kursi bo'yicha ko'proq moslashuvchanlikni ta'minlaydi. Talabalar o'zlarining qiziqishlari va martaba maqsadlariga mos keladigan modullar yoki kurslarni tanlashlari va o'z yo`nalishida rivojlanishi mumkin.

2. **Personallashtirish:** Kredit-modul tizimi talabalarga yo'naltirilgan bo'lib ishlab chiqilgan bo'lib, talabalarga o'quv materialini bilan faol shug'ullanish va o'z-o'zini boshqarish va tuzilgan o'qitish kombinatsiyasi orqali o'z tushunchalarini rivojlantirish imkonini beradi. Ushbu shaxsiylashtirilgan ta'lim yondashuvi turli xil o'rganish uslublariga ega bo'lgan bugungi talabalarning ehtiyojlariga ko'proq mos keladi.

3. **Oldingi o'rganishni tan olish:** Kredit-modul tizimi talabalarning oldingi bilimlari va tajribasi uchun tan olinishini ta'minlash uchun o'rganishdan oldingi baholashni o'z ichiga oladi. Bu talabalarga modullar yoki kurslar bo'yicha tezroq o'tishga imkon beradi, chunki ular butun modul yoki kursni yakunlamasdan, muayyan vakolatlar yoki ko'nikmalar bo'yicha o'z malakalarini namoyish eta oladilar.

4. **Samaradorlik:** Kredit-modul tizimi an'anaviy ta'lim dasturlariga qaraganda samaraliroq, chunki talabalar o'z sur'atlari bo'yicha o'qishni davom ettirishlari va ta'limni tezroq yakunlashlari mumkin. Bu, ayniqsa, vaqt va resurslar cheklangan bo'lishi mumkin bo'lgan talabalar yoki ishlaydigan mutaxassislar uchun juda muhimdir.

5. **Sifatni ta'minlash:** Kredit-modul tizimi talabalarning ma'lum miqdordagi kreditlar ajratilgan modullar yoki kurslar to'plamini to'ldirish orqali aniq ta'lim natijalariga erishishlarini ta'minlash uchun mo'ljallangan. Bu talabalarning muvaffaqiyatini baholash uchun aniq asos yaratadi va talabalar tanlagan kasbiga yaxshi tayyorgarlik ko'rishlarini ta'minlaydi.

6. **O'tkazish imkoniyati:** Kredit-modul tizimi kreditni o'tkazish va tan olishni osonlashtiradi, talabalarga institutlar o'rtasida kredit o'tkazish yoki oldingi ta'lim uchun kredit olish imkonini beradi. Bu, ayniqsa, kurs ishlarini tugatgan yoki an'anaviy akademik sharoitlardan tashqarida tajriba orttirgan talabalar uchun vaqt va narxni tejashga yordam beradi.

7. **Hisobdorlik:** Kredit-modul tizimi talabalarning o'qishi va taraqqiyotini baholash

uchun aniq va shaffof asosni ta'minlaydi, bu esa muassasalarga talabalar yutuqlarini yanada samaraliroq o'lchash va ta'lim dasturlari samaradorligini baholash imkonini beradi. Bu muassasalar o'z talabalarining ehtiyojlarini qondirishiga va ularni tanlagan sohalarida muvaffaqiyatga tayyorlashga yordam beradi.

8. **Innovatsiyalar:** Kredit-modul tizimi o'quv dasturlarini ishlab chiqish va yetkazib berishda innovatsiyalar va tajribalarni rag'batlantiradi, chunki muassasalar rivojlanayotgan sohalar va o'zgaruvchan ishchi kuchi talablarini aks ettiruvchi yangi kurslar va modullarni ishlab chiqishi va taklif qilishi mumkin. Bu ta'limni jamiyat va iqtisodiyot ehtiyojlariga mos va mos holda saqlashga yordam beradi.

XULOSA VA MUNOZARA

Shunday qilib, kredit-modul tizimini ta'limga joriy etishning quyidagi jihatlarini ta'kidlash o'rinli deb hisoblaymiz:

- Kredit-modul tizimi modullashtirish tamoyiliga asoslangan bo'lib, bu ta'limga moslashuvchi va individuallashtirilgan tarzda yondashish imkonini beradi.

- Oldindan belgilangan miqdordagi kurs ishini yoki o'rindiqlik vaqtini bajarish uchun oddiygina kredit berish o'rniga, kredit ta'lim natijalari va muayyan kompetensiyalarni egallash asosida beriladi.

- Standartlashtirilgan kredit tizimlari va ta'lim shartnomalari tufayli kreditni o'tkazish va tan olish osonroq bo'ladi, bu esa talabalarga erkinroq harakat qilish va ta'lim faoliyatida ko'proq moslashuvchanlikka ega bo'lish imkonini beradi.

- Kredit-modul tizimi talabalarga yo'naltirilgan ta'lim va faol ishtirok etishga e'tibor beradi. Talabalar o'z bilimlarini egallab olishlari va o'z qiziqishlari va maqsadlariga rioya qilishlari rag'batlantiriladi, bu tizim talabalarga yo'naltirilgan ta'limni rivojlantirishga yordam beradi.

- Diplom dasturi davomida talaba muvaffaqiyatli yakunlagan har bir alohida modul yoki kurs uchun kredit oladi.

- Kreditni aniqlashda har bir alohida modul yoki kurs uchun zarur bo'lgan ish hajmi ko'pincha hisobga olinadi.

- Ko'pincha bir dastur yoki muassasada olingan kreditlar boshqa dastur yoki universitetga o'tkazilishi mumkin.

- Diplom dasturini tamomlash uchun sizdan oldindan belgilangan miqdordagi kredit olish talab qilinadi.

REFERENCES

1. Ashpulatova, N., & Amanova, G. (2021). The implementation of the credit-module system in higher education institutions in Uzbekistan. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (iJET)*, 16(3), 130-139.
2. Bobojonov, I., Mamatkulov, N., & Karimova, D. (2020). Theoretical and practical aspects of introducing the credit-module system in higher education institutions. *Revista Publicando*, 7(25), 27-36.
3. Ismailov, S., Iminova, M., & Abdullayev, A. (2021). Development of the credit-module system in the educational process of higher education institutions in Uzbekistan. *Journal of Critical Reviews*, 8(3), 148-151.
4. Kaivola, T., Tähtinen, R., & Mattila, P. (2020). Implementation of a Credit-Based System in Higher Education: A Case Study of the University of Jyväskylä. *Education Sciences*, 10(4),

88.

5. Kurbanov, O. (2021). The implementation of the credit-module system in higher education institutions in Uzbekistan: Current status and prospects. *Journal of Innovative Technologies and Education*, 8(3), 56-63.